

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра іноземних мов природничо-математичних спеціальностей

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ СУБЄКТ У ПЕРЕКЛАДІ:
КОМПАРАТИВНИЙ АСПЕКТ
підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
для денної форми здобуття освіти

Силабус освітнього компонента «Концептуальний суб'єкт в перекладі: компаративний аспект» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Розробники: Крюкова Юлія Дмитрівна, доцент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної:

Чарікова І.В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри

протокол № 7 від 3 лютого 2026 р

Завідувач кафедри: _

Хникіна О.О.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) (заочна) форма здобуття освіти	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки В11 Філологія Усний переклад підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2026-2027
		Семестр перший
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота 88 год.
ІНДЗ: <u>є/немає</u>		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		Англійська/Українська

II. Інформація про викладача

Крюкова Юлія Дмитрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей, krjukowajuli@gmail.com

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Курс «**Концептуальний суб'єкт у перекладі: компаративний аспект**» у підготовці усних перекладачів (магістерського рівня) спрямований на формування здатності до глибокого осмислення перекладацької діяльності як складного когнітивного, культурного й етичного процесу. Дисципліна пропонує міждисциплінарний підхід до аналізу перекладу, поєднуючи сучасні перекладознавчі теорії з філософією суб'єктності, когнітивними студіями, медіа-екологією, дослідженнями уваги та цифрової культури.

У центрі курсу перебуває поняття концептуального суб'єкта перекладу – перекладача як активного агента смислотворення, який у реальному часі здійснює інтерпретативні вибори, керує увагою, взаємодіє з технологічними інструментами та здійснює культурну медіацію між учасниками комунікації. Особливу увагу приділено компаративному аналізу різних перекладацьких режимів – усного, письмового, мультимодального й цифрового з акцентом на специфіку когнітивних навантажень і стратегій прийняття рішень в усному перекладі.

Курс розглядає еволюцію перекладацької суб'єктності від класичних моделей нейтрального посередника до сучасних уявлень про перекладача як мультимодального агента в глобалізованому й алгоритмічно насиченому середовищі. Окремі модулі присвячено проблематиці уваги та концентрації як емерджентних метанавичок, резонансного мислення,

етики перекладу, взаємодії з машинним перекладом і системами штучного інтелекту, а також ролі перекладача у просторах культурної дипломатії, міжнародних інституцій та мистецьких середовищ.

Зміст курсу орієнтований на розвиток аналітичного мислення, рефлексивної позиції та професійної автономії майбутніх усних перекладачів. Значний обсяг практичних занять передбачає моделювання складних комунікативних ситуацій, роботу з мультимодальними матеріалами, критичний аналіз перекладацьких рішень і формування стратегій керування когнітивним навантаженням у реальному часі.

У результаті опанування дисципліни здобувачі зможуть концептуалізувати власну перекладацьку практику, порівнювати різні перекладацькі режими, аргументовано обґрунтовувати перекладацькі стратегії та діяти як відповідальні культурні медіатори в умовах складних міжкультурних взаємодій.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Концептуальний суб'єкт в перекладі: компаративний аспект» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою курсу «**Концептуальний суб'єкт у перекладі: компаративний аспект**» у підготовці усних перекладачів є формування цілісного розуміння перекладацької діяльності як складного когнітивного, культурного, етичного та технологічно опосередкованого процесу, а також розвиток здатності до рефлексивного й аргументованого прийняття перекладацьких рішень у реальному часі.

Курс спрямований на розвиток професійної суб'єктності майбутніх усних перекладачів як активних агентів смислотворення та культурної медіації, здатних ефективно працювати в багатомовному, мультимодальному цифровому й насиченому середовищі, керувати власною увагою й когнітивним навантаженням, критично взаємодіяти з перекладацькими технологіями та дотримуватися високих стандартів професійної етики.

Основні завдання курсу

У межах вивчення дисципліни здобувачі повинні:

- **Опанувати** теоретичні засади концептуальної перекладацької суб'єктності, зокрема сучасні підходи до ролі перекладача в міжкультурній комунікації, когнітивних і медіальних вимірів перекладу.
- **Проаналізувати** еволюцію уявлень про перекладача від класичних моделей нейтрального посередника до сучасних концепцій мультимодального та цифрового агента.
- **Розглянути компаративно** різні режими перекладу (усний, письмовий, аудіовізуальний, цифровий) з акцентом на специфіку когнітивних процесів і стратегій прийняття рішень у усному перекладі.
- **Сформувати** розуміння уваги й концентрації як емерджентних метанавичок, необхідних для професійної діяльності в умовах інформаційного перевантаження.
- **Розвинути** навички резонансного мислення та емпатійного слухання як складників ефективною міжкультурною медіації.
- **Навчитися** критично використовувати перекладацькі технології, включно з CAT-інструментами, машинним перекладом і системами штучного інтелекту, зберігаючи автономію перекладацького рішення.

- **Проаналізувати** етичні виміри усного перекладу, зокрема проблеми відповідальності, нейтральності, конфіденційності та професійної доброчесності.
- **Сформувати** здатність до концептуалізації власної перекладацької практики, рефлексії щодо прийнятих рішень і аргументованого захисту перекладацьких стратегій.
- **Розвинути** навички роботи в складних комунікативних ситуаціях, зокрема в умовах високого стресу, часових обмежень і міжкультурної напруги.
- **Підготувати** здобувачів до професійної діяльності в міжнародному та мистецькому середовищах, де перекладач виконує роль культурного посередника та агента публічної комунікації.

3. Soft skills

1. Комунікативна гнучкість

Здатність адаптувати мовлення до різних комунікативних ситуацій, аудиторій і культурних контекстів. Для усного перекладача це означає швидко змінювати реєстр, стиль і тональність залежно від формальності події, статусу учасників і жанру дискурсу. Комунікативна гнучкість також включає вміння пояснювати перекладацькі рішення, взаємодіяти з модераторами, спікерами та технічними командами.

2. Емпатія та культурна чутливість

Уміння розпізнавати емоційні стани мовців, приховані інтенції та культурні коди. В усному перекладі емпатія забезпечує адекватне передавання прагматичного ефекту висловлювання, а не лише його семантичного змісту. Вона лежить в основі резонансного мислення й культурної медіації.

3. Критичне мислення

Здатність швидко оцінювати достовірність інформації, розпізнавати маніпулятивні стратегії, риторичні прийоми та ідеологічні наративи. Для перекладача це означає не сліпо відтворювати мовлення, а усвідомлювати його концептуальні рамки та можливі наслідки інтерпретації.

4. Стресостійкість та емоційна регуляція

Усний переклад відбувається в умовах високого когнітивного навантаження, обмеженого часу та публічної відповідальності. **Soft skill** тут полягає у здатності зберігати ясність мислення, керувати тривогою та швидко відновлювати концентрацію після помилок.

5. Командна взаємодія

Сучасний переклад дедалі частіше є колективною діяльністю (робота в кабіні, з технічними операторами, кураторами заходів). Це вимагає навичок координації, довіри, делегування та ефективного обміну інформацією в реальному часі.

6. Рефлексивність

Здатність аналізувати власну роботу, помічати когнітивні упередження, стилістичні автоматизми та зони розвитку. Рефлексивність є основою професійного росту й формування концептуального суб'єкта перекладу.

7. Етична відповідальність

Уміння усвідомлювати моральні наслідки перекладацьких рішень, дотримуватися принципів конфіденційності, неупередженості та професійної доброчесності. Вона пов'язана з етикою уваги та автономією перекладача в цифровому середовищі.

8. Адаптивність до технологій

Soft skill, що охоплює відкритість до нових інструментів, критичне ставлення до алгоритмічних рішень і здатність інтегрувати ШІ в робочі процеси без втрати суб'єктності.

9. Лідерство в комунікації

Для магістра усного перекладу це означає не ієрархічне домінування, а вміння ініціювати рішення в складних ситуаціях, координувати роботу команди та брати відповідальність за перебіг комунікації.

10. Метакомунікація

Уміння говорити про сам процес комунікації: уточнювати правила взаємодії, просити повторити, сигналізувати про проблеми зі звуком чи темпом мовлення, не порушуючи етикету.

11. Міжкультурна етика

Здатність уникати культурних стереотипів, коректно поводитися в ситуаціях ціннісних конфліктів і працювати з політично або емоційно навантаженими темами.

12. Креативність під тиском

Усний переклад часто вимагає миттєвих рішень у ситуаціях, коли прямі еквіваленти відсутні. Це потребує гнучкості мислення, імпровізаційної майстерності та концептуальної винахідливості.

13. Саморегуляція та професійна витривалість

Уміння планувати навантаження, уникати когнітивного вигорання та підтримувати довгострокову ефективність.

14. Перекладацька дипломатія

Здатність діяти як культурний посередник у конфліктних або чутливих ситуаціях, не виходячи за межі професійної ролі, але забезпечуючи взаєморозуміння.

15. Навички слухання високого рівня

Глибоке, аналітичне й емпатійне слухання як основа усного перекладу.

4. Структура освітнього компонента.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекцій	Практ. заняття	Коп-сультатії	Сам робота	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. From Linguistic Mediator to Conceptual Subject: The Evolution of Translational Agency						
Тема 1. Від мовного посередника до концептуального суб'єкта: історія професійної трансформації перекладача. Тема присвячена історичному аналізу зміни ролі перекладача – від невидимого технічного медіатора в класичних моделях до активного культурного агента у сучасних теоріях. Розглядаються погляди Шляермахера, Беньяміна, Якобсона, Турі, Венуті, Піма. Аналізується, як у різні епохи перекладач мислився як інструмент, як інтерпретатор чи як співтворець смислу. Порівнюється модерністський і постмодерністський підходи до перекладацької суб'єктності. Студенти вчать бачити, як професійна ідентичність перекладача формувалася в діалозі з філософськими уявленнями про суб'єкта.	10	2			10	-
Тема 2. Суб'єктність у гуманітарних науках: від картезіанського “Я” до постгуманістських моделей Тема вводить філософські концепції суб'єкта – від Декарта і Канта до Фуко, Батлер, Брайдотті й Харравей. Обговорюється децентрація суб'єкта, агентність немовних акторів, розподілена когніція. Показується, як ці теорії змінюють розуміння	10	2			10	- ТУВ – 5 ДС – 5

перекладача як автономної особи, вписуючи його у мережі технологій, інституцій, екологій і культурних режимів.						
Тема 3. Переклад в епоху Антропоцену і Ктулцену: екології смислу і міжвидова медіація Тема аналізує екокритичні й постгуманістські рамки (Haraway, Chakrabarty, Morton), у яких переклад розглядається як форма міжвидової, міжматеріальної та екологічної комунікації. Обговорюється роль перекладача у глобальних екологічних наративах, переклад наукових дискурсів клімату, активізм і відповідальність за циркуляцію знання..	11	2			10	УО – 5-
Тема 4. Переклад як генераційне розрізнення: мовні практики поколінь X, Y, Z, Alpha Розглядається, як покоління формують різні режими читання, уваги й стилю комунікації. Аналізуються меми, ТікТок-дискурси, емої-переклад, швидкі субтитри, скорочення. Порівнюється, як перекладач адаптує тексти для різних когнітивних і культурних аудиторій.	12	2			5	ТУВ – 5-
Тема 5. Цифрова агентивність перекладача: ШІ, CAT-tools і розподілена суб'єктність Тема зосереджена на тому, як алгоритмічні системи стають співучасниками перекладу. Обговорюється human-AI co-translation, відповідальність за рішення, авторство, bias, прозорість. Перекладач постає як координатор гібридної інтелектуальної екології.	12	2			5	УО – 5 А – 5-
Контрольна робота	5		2		4	КР – 10
Разом за модулем 1	60	10			44	40
Змістовий модуль 2. Practical Module: Conceptual Subjectivity in Translation						
Тема 1. Увага і концентрація як ядро перекладацької суб'єктності На основі Rheingold, Posner, Newport, Varela аналізується увага як емерджентна метакомпетентність. Студенти вивчають, як фрагментоване цифрове середовище впливає на якість перекладу і як тренувати когнітивну стійкість у мультимодальних умовах. Виконання вправ на концентрацію в перекладі.			2	2	10	УО – 5 А – 5
Тема 2. Перформативний переклад: тіло, голос і простір у синхронному перекладі Тема вводить поняття перформативності (Austin, Butler) і тілесності перекладу (Merleau-Ponty). Аналізуються сценічні умови, музейні простори, перформанси, де перекладач стає видимим учасником події. Performing Translation: Voice, Body, Space			2	2	10	ТУВ – 5 ТД – 5
Тема 3. Етика і відповідальність концептуального суб'єкта			2		5	

Тема охоплює перекладацьку етику, політику видимості, активізм, нейтральність, позиційність перекладача у конфліктних дискурсах. Аналізуються кейси гуманітарних криз, воєнних перекладів, екологічних комунікацій. Workshop: Contemporary Translator Competencies						УО – 5 ДС – 5
Тема 4 Формування професійної ідентичності перекладача XXI століття Тема аналізує перекладача як фахівця знань, культурного агента, дослідника, підприємця, медіатора. Обговорюються кар'єрні траєкторії, портфоліо, інституційні ролі. Practical Module: Conceptual Subjectivity in Translation			2	2	5	
Тема 5. Майбутнє перекладу: постлюдські сценарії і нові моделі агентності Підсумкова тема присвячена спекулятивним моделям: neural interfaces, симбіоз із ШІ, біомедіація, планетарний переклад. Студенти проєктують власні концепції перекладача майбутнього.			4	2	10	
Контрольна робота	5				4	КР – 10
Підсумкова контрольна робота						ПКР-20
Разом за модулем 2	60		12	8	44	60
Всього годин	120	10	14	8	88	100

Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.*

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу. Студент повинен відвідувати усі заняття згідно з розкладом та вчасно виконувати навчальні завдання (зокрема винесені на самостійну роботу) згідно з індивідуальним навчальним планом та силабусом освітнього компонента. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, навчання з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (системи Moodle, Office 365 тощо) за погодженням із деканом факультету. Пропущені з поважних причин заняття потрібно відпрацювати упродовж тижня після виходу студента на навчання після вимушеної перерви. Виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання є обов'язковою умовою об'єктивного оцінювання.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю знань; надання для оцінювання лише результатів власної роботи; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчально-пізнавальної діяльності і використані джерела інформації. Списування під час контрольних робіт

заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Жодна з форм порушення академічної доброчесності не толерується. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до усіх учасників навчального процесу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Усі види навчальних робіт здаються у межах вивчення змістового модуля. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-3 бали). У разі відсутності з поважної причини на практичному занятті студент представляє виконані завдання у письмовому вигляді, а також знання студента оцінюють за результатами усного опитування з теми, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями. Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір). Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Валідація результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, передбачає певні етапи і здійснюється Предметною комісією, створеною Деканом факультету. Порядок та процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті відображена у розділі IV [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#) 29.08.2024.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, конкурсах, тощо, що пов'язано зі знанням та вивченням іноземної мови й досягли значних результатів, а також за активність у ході заняття (внесення пропозицій, прийняття оригінальних рішень, надання уточнень і визначень, доповнення попередніх відповідей, участь у дискусіях тощо), може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю, за погодженням з науково-методичною комісією факультету. При цьому загальна кількість балів за поточну роботу, у випадку ОК, де передбачено залік, не може перевищувати, як правило, 100 балів.

V. Підсумковий контроль

Вивчення освітнього компонента «Концептуальний суб'єкт в перекладі компаративний аспект» здійснюється впродовж I семестру на 1-му році підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК здійснюється провідним викладачем на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня знань здобувачів освіти при виконанні різного виду завдань на практичних заняттях та завдань для самостійної роботи тощо. Об'єктами поточного контролю знань здобувачів освіти є систематичність і активність роботи студентів на практичних заняттях, а також виконання завдань для самостійного опрацювання. Під час здійснення контролю за систематичністю та активністю роботи студентів на практичних заняттях враховуються рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність під час їх обговорення тощо. Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач освіти за поточну роботу з відповідних тем і підсумкову контрольну роботу. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до електронного журналу успішності і сумуються під час виставлення підсумкового бала з ОК.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

У 1-му семестрі викладач виставляє залік за результатами поточної роботи здобувача освіти впродовж семестру за умови виконання завдань, передбачених силабусом ОК. У цьому випадку завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Якщо протягом семестру студент набрав 60 і більше балів, він може отримати залік, не складаючи його.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений Силабусом ОК.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Зразок завдань для складання заліку:

Теоретичні питання:

1. Як змінилась суб'єктність перекладача сьогодні. Провести компаративний аналіз характеристик: навести п'ять особливостей, які визначають перекладача сьогодні й котрі не були йому притаманними в минулому та п'ять ознак, котрі відійшли в минуле й не більше нині актуальними. Відповідь обґрунтуйте.
2. Окреслити та коротко сформулювати те, яким було еволюційне становлення перекладача. Від Античності й Середньовіччя до епохи Постмодерну.
3. У чому став особливим Метамодерн для перекладознавчої царини, які корективи приніс він.
4. Обрати будь-який англomовний концепт та продемонструвати його становлення та почергове нашарування значень від буквральності до концептуальності. (Зразок у Лекції 1 на прикладі концепту PhD)
5. Поняття перекладацької суб'єктності у класичних і сучасних теоріях перекладу.
6. Від «невидимого перекладача» до активного культурного агента: еволюція ролі.
7. Концептуальний суб'єкт перекладу: визначення та ключові характеристики.
8. Перекладач як інтерпретатор смислу у школі Д. Селескович.
9. Порівняльний аналіз: лінгвістична vs. когнітивна модель перекладу.
10. Увага як фундаментальна грамотність перекладача (Н. Rheingold).
11. Метанавички та емерджентні компетентності в перекладознавстві.
12. Фрагментація уваги й її вплив на якість перекладу.
13. Нейрокогнітивні моделі уваги та їх застосування в усному перекладі.
14. Перекладач у цифровому середовищі: CAT-tools, ШІ та суб'єктність.
15. ІМультиmodalність як новий вимір перекладацької діяльності.
16. Переклад як культурна медіація: поняття та практичні імплікації.

17. Агентивність перекладача у міжкультурній взаємодії.
18. Перформативність усного перекладу в публічних і музейних просторах.
19. Переклад і культурна пам'ять: як інтерпретація формує канон.
20. Компаративний аналіз усного і письмового перекладу як різних режимів суб'єктності.
21. Перекладач у кризових і травматичних контекстах: етичний вимір.
22. Академічна добросовісність і відповідальність перекладача.
23. Метакогнітивні стратегії саморегуляції перекладацької діяльності.
24. Деліберативна практика (*deliberate practice*) у формуванні експертності перекладача.
25. 2Deep work і концентрація як професійний ресурс.
26. Тілесність перекладацької присутності: енактивна когніція.
27. Алгоритмічні середовища й автономія перекладача.
28. Перекладач як куратор смислів у глобальних культурних мережах.
29. Майбутнє перекладацької суб'єктності: людина, ШІ та гібридні моделі.

Практична складова однієї з тем:

Опишіть 5 власних концептів за зразком як подано. Прокоментуйте як відбувалось становлення концепту та як він нашаровував значення впродовж поколінь. Наприклад:

1. Концепт *Sustainability* у Millennial-контексті найшвидше за все отримає академічне тлумачення, що є сприятливим для термінів: сталий розвиток (калька з документів ООН); Generation Z- контекст вже буде позбавлений надмірної офіційності та тяжітиме до практичності та досвіду соцмереж: жити без сміття, zero-waste, еко-баланс; Generation Alpha-контекст буде виходити у вимір мультимодальності й синхронізуватись з цифровими та візуальними реестрами: еко#future.

2. Концепт сучасності – *Artificial Intelligence (AI)* – для Міленіалів асоціюється з чимось новим, до чого їм потрібно адаптуватись, з чим навчитись взаємодіяти. Саме ефект відсутності досвіду надає перекладу відтінку офіційності й здебільшого носить буквальний зміст – штучний інтелект (варіант наукових статей, дискусій про майбутнє). Тоді як для G.Z – це вже давно не ноу-хау, а їхня безпосередня реальність, що надає перекладу практичності, локалізації та звучить як нейромережі, чат-боти, Insta-фільтри. Для G. Alpha цей концепт знову розширюється новими нашаруваннями досвіду, де AI вже давно не інноваційна технологія, а паритетний співучасник життя, навчання, професії, що отримує відповідник – ChatGPT, AI-партнер.

3. *Identity* (ідентичність) – концепт, що відображає в собі зміну епох. Для Міленіалів – це першочергово про онтологічні налаштування та відповідь на питання Хто я? у глобальному та мультикультурному сенсах. Тому це переклад крізь фільтри філософії, соціології та літератури. Для покоління Z така глобальність та масштабність починає локалізуватися до рівня однієї одиниці, до ідентичності, що має гнучкий профіль, а не сталі, фіксовані переконання, які можна постійно оновлювати, змінювати, редагувати. Тому переклад також буде носити множинний характер: self-branding (персональний брендинг) у професійній сфері чи нікнейм, аватар у грі. Ідентичність Alpha взагалі мультимодальна, вона одразу багатшарова, де і голосовий аватар і емодзі і AR-маска.

Вправа 1:

The Anthropocene is not just a geological term; it is a cultural story about how humans became a planetary force.

- a) Антропоцен
- b) Антропогенна епоха

с) Епоха людини

Вправа 2: Capitalocene

Some scholars reject the Anthropocene and argue that we live in the Capitalocene, driven by the destructive logic of global capitalism.

Варіанти:

- a) Капіталоцен
- b) Капіталізмоцен
- c) Епоха капіталу

Вправа 3: Plantationocene

The Plantationocene highlights how monoculture, slavery, and ecological destruction shaped the modern world.

Варіанти:

- a) Планаціоцен
- b) Епоха плантацій
- c) Планаційний вік

Вправа 4: Chthulucene

Haraway suggests the Chthulucene as a way to imagine multispecies futures beyond Anthropocene despair.

Варіанти:

- a) Ктулуцен
- b) Хтонуцен
- c) Епоха сплетіння видів.

Вправа 5: Technocene

In the Technocene, algorithms and machines shape human experience more than nature itself.

Варіанти:

- a) Техноцен
- b) Техноепоха
- c) Епоха технологій

Вправа 6: Pyrocene

The Pyrocene emphasizes fire as the defining element of our age: from fossil fuels to wildfires.

Завдання: Як перекласти Pyrocene?

Варіанти:

- a) Пірроцен
- b) Вогненна епоха
- c) Епоха полум'я

Вправа 2 (Translate and Analyse)

EN: Translation in Ukraine is no longer neutral: Kyiv or Kiev, Holodomor or famine, invasion or “special operation.” This shows how the Anthropocene intersects with the Capitalocene and the Chthulucene.

EN: The burned fields of southern Ukraine might be read as part of the Pyrocene, while the digital war on social media belongs to the Technocene

EN: The Plantationocene logic is visible in attempts to erase Ukrainian culture and replace it with imperial narratives

Вправа 3 (Translate and Analyse)

● Фрагмент 1

Many scholars argue that the Anthropocene should not be seen as a single epoch of "human domination," but rather as a set of overlapping narratives. Some prefer the Capitalocene, pointing to capitalism and colonialism as the true driving forces, while others use the Plantationocene to highlight the monocultural logic of exploitation. Donna Haraway, instead, proposes the Chthulucene, an era of entangled species and symbiotic futures.

● Фрагмент 2

In the Technocene, digital infrastructures and artificial intelligence have become the main agents of change. Unlike the Anthropocene, where humans were seen as the geological force, the Technocene suggests that our tools, algorithms, and machines are now shaping the planet. Some even speak about a Pyrocene, emphasizing that fire and uncontrolled wildfires are the real signature of our age.

● Фрагмент 3

The Anthropocene has become the dominant label for our time, yet it is far from uncontested. Critics argue that it hides the uneven responsibility for planetary damage. Jason Moore suggests the Capitalocene, reminding us that capitalism and colonialism, not humanity as such, have transformed the Earth system. Donna Haraway, on the other hand, imagines the Chthulucene, where human and non-human species weave new stories together. Meanwhile, scholars of agriculture and history point to the Plantationocene, revealing how the plantation system shaped both ecosystems and societies.

Вправа 4 (Translate and Analyse)

Антропоцен зазвичай подають як глобальний діагноз, але в Україні ця епоха постає крізь досвід війни, пам'яті й перекладу. Антропоцен говорить про людський вплив на клімат, проте російська агресія показує, що руйнування ніколи не є рівномірними: цілі екосистеми перетворюються на ацени боїв. Дехто воліє називати це Капіталоценом, адже війна завжди вплетена у видобуток ресурсів, нафтогазову інфраструктуру й логіку глобального прибутку. Інші бачать тут Плантаціоцен: імперське прагнення витіснити українську мову та пам'ять відтворює плантаційну модель — підкорення через знищення розмаїття. Ктулуцен, запропонований Донною Гарравей, дає інший ракурс: люди, тварини, ріки й ліси України плетуть нові історії виживання, де стійкість народжується з багатовидової солідарності. У Техноцені це ще очевидніше: дрони, алгоритми, цифрові мережі формують як саму війну, так і пам'ять про неї. І, мабуть, найболючіше відчутний Піроцен: палаючі міста, вигорілі поля, чорне небо над країною. Усе це робить навіть переклад політичним: Київ чи Kiev, Holodomor чи famine, invasion чи "special operation". Кожен такий вибір — це етична межа: визнаємо ми Україну суб'єктом історії чи залишаємо її в чужій тіні.

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 3

К-сть балів/	Критерії оцінювання навчальних досягнень
--------------	--

№ п/п виду навч. д-сті	
5: 1-3 9-10: 4 17-20: 5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4: 1-3 7-8: 4 13-16: 5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3: 1-3 5-6: 4 9-12: 5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
1-2: 1-3 1-4: 4 1-8: 5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює певну частину навчального матеріалу, але не висвітлює його основний зміст. Не здатний до обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки у мовленні.
0	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висловити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти для заліку

Таблиця 3.1

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	<i>Зараховано</i>
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	<i>Незараховано (необхідне перескладання)</i>

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано (необхідне перекладання).

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Оцінка «незадовільно» ставиться студенту, який має прогалини в знанні основного навчально-програмового матеріалу, невпевнено відповідає на додаткові питання викладача, не вміє пов'язати теоретичний матеріал зі своєю майбутньою спеціальністю, обсяг знань якого не може бути базою для подальшого вивчення навчального матеріалу з іноземної мови.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

(A – основна література; B – додаткова література; C – Інтернет-ресурси)

A:

1. **Baker M.** In other words: A coursebook on translation. London; New York : Routledge, 2020. 344 p.
2. **Baker M.** Translation and conflict: A narrative account. London; New York : Routledge, 2021. 216 p.
3. **Cronin M.** Translation and globalization. London; New York : Routledge, 2019. 196 p.
4. **Cronin M.** Translation in the digital age. London; New York : Routledge, 2019. 176 p.
5. **Latour B.** Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network-Theory. Oxford : Oxford University Press, 2005. 316 p.
6. **Napier J.** Interpreting in Mainstream Settings. In: *The Oxford Handbook of Deaf Studies, Language, and Education*. Vol. 2. Oxford : Oxford University Press, 2021. Pp. 385-402.
7. **O'Hagan M., Ashworth D.** Translation-mediated Communication in a Digital World. Facing the Challenges of Globalization and Localization. London : Multilingual Matters, 2018. 192 p.
8. **Pöchhacker F.** Interpreting studies: A critical analysis. London; New York : Routledge, 2016. 248 p.
9. **Pym E.** Exploring Translation Theories. 2nd ed. London; New York : Routledge, 2022. 178 p.

B:

- 10 **Крюкова Ю. Д.** Генераційне розрізнення як мета-skill сучасного перекладача. Закарпатські філологічні студії. 2025. Вип. 42. Т. 1. С.239-246. (0.9 автор. аркуші) DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.1.41>

11. **Крюкова Ю. Д.** Герменевтична петля: ретроїдея чи операційна модель сучасного перекладу. Проблеми гуманітарних наук: Серія «Філологія». 2025. Вип. 63 С. 38–48. (0.9 автор. аркуші) doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2025.63.5>

12. **Крюкова Ю. Д.** Міжмовна інтерференція та психологічні бар'єри у процесі вивчення іноземних мов у ЗВО: шляхи подолання. Нова філологія. Збірник наукових праць. 2022. № 85. С. 150-156. (0.8 автор. аркуші) URL : <http://novafilohiia.zp.ua/index.php/new-philology/issue/view/20/16>

13. Mialkovska L., Sternichuk V., Yanovets A., Hubina A., Kyseliuk N., Zabiaka I., & **Kriukova Y.** Linguistic and pragmatic aspects of communication in the modern media world. Multidisciplinary Science Journal. 2024. Vol. 6, 2024ss0709. P. 1-10. (0.3 автор аркуші) URL : <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0709>

14. 3. **Kriukova Yu.**, Tyurina V., Shevchuk H., Lukashchuk M., Savishchenko V. The impact of the project method on the development of leadership skills in students. El impacto del método de proyectos en el desarrollo de habilidades de liderazgo en los estudiantes. Apuntes Universitarios. 2022. Vol. 12, № 2. P. 179–197. (Scopus) (0.3 автор. аркуші) URL : <https://wseas.com/journals/articles.php?id=7418>

15. **Крюкова Ю.Д.,** Чарікова І.В. Domestication та Foreignization у перекладознавчій царині: дихотомічний тумблер чи континуум взаємодії *свого* та *чужого* (Частина1). Науковий вісник ХДУ. Серія германістика та міжкультурна комунікація. 2025. № 2. С. 31-41 DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2025-2-4>

С:

16. <https://izolyatsia.org/ua/project/zazemlennya/donna-haraway/>

17. <https://www.youtube.com/watch?v=LFORfPAgJ9k>